

ЎТГАНЛАРНИ ХОТИРЛАШ, КЕКСАЛАРНИ ҚАДРЛАШ ЁШ АВЛОДНИНГ МУҚАДДАС БУРЧИДИР

Муродов Юсуф

*Астрахан давлат техника университетининг Тошкент филиали катта
ўқитувчиси*

Аннотация: Ўтганларни хотирлаш ва кексаларни қадрлаш — халқимиз маънавиятининг ажралмас қисми бўлиб, бу анъана ёш авлод тарбиясида муҳим ўрин тутди. Мазкур мақолада ўтмиш авлодга бўлган ҳурмат, кексаларнинг ҳаёт тажрибасидан фойдаланиш аҳамияти, ҳамда бу қадриятларни ёшларда шакллантиришнинг аҳамияти ҳақида сўз боради. Шундай ҳолатлар жамиятда инсонийлик, ватанпарварлик ва маънавий баркамолликни ривожлантиради.

Калит сўзлар: хотира, кекса авлод, ҳурмат, маънавият, ёш авлод, бурч, урф-одат, ватанпарварлик

Аннотация: Память о прошлом и уважение к пожилым — неотъемлемая часть духовности нашего народа, и эта традиция играет важную роль в воспитании молодого поколения. В данной статье рассматривается уважение к предкам, значимость использования жизненного опыта старшего поколения, а также важность формирования этих ценностей у молодежи. Подобные идеи способствуют развитию человечности, патриотизма и духовного совершенства в обществе.

Ключевые слова: память, старшее поколение, уважение, духовность, молодёжь, долг, традиции, патриотизм

Abstract: Remembering the past and respecting the elderly are integral parts of our nation's spiritual values, and this tradition plays a crucial role in educating the younger generation. This article discusses the importance of

honoring ancestors, utilizing the life experience of older generations, and instilling these values in youth. Such ideas foster humanity, patriotism, and spiritual development within society.

Keywords: *remembrance, older generation, respect, spirituality, youth, duty, traditions, patriotism*

Ҳар бир миллатнинг ҳудудида, ҳаётида ўзининг тарихий, маданий ва маънавий қадриятлари мавжуд. Бу қадриятларнинг асосий қисми — бу ўтганларни, уларнинг ҳаёт йўлини, меҳнатини ва қурган ишларини қадрлашдир. Кексаларни эъзозлаш, уларнинг хотираларини сақлаш ва уларга ҳурмат кўрсатиш ёш авлоднинг муҳим ва муқаддас бурчидир.

Ўтганларнинг қадри

«Ўтганларнинг қадри» - бу шариатда, миллий анъаналарда ва ҳаётда жуда муҳим тушунча. Ҳар бир замон ва давр ўтганини ўрганиш, ундан хулоса чиқариш, устозлар ва авлодларнинг тажрибасидан фойдаланиш, айниқса, ҳар бир кишининг ҳаётида муҳим рол ўйнайди.

Ўтганни қадрлаш деган сўзни кенг маънода тушуниш мумкин. Бу, аввало, тарих ва маданиятни, жамият ва одамларнинг ўтган тажрибаларини ўрганиш, шунда уларнинг ишини ўрганиш ва улардан олинган билимлардан фойдаланиш демакдир. Ўтганларни қадрлаш, шунингдек, инсоннинг мустақил ҳаётида уларнинг таълимотларига, ишига ва қадриятларига ҳурмат билан муносабатда бўлишни англатади.

Бу ғоянинг жамиятдаги ва шахс ҳаётидаги аҳамияти шундаки, агар биз ўтганларни қадрласак, биз улардан кўпроқ билим ола оламиз, ва бу бизга келажакда яхшироқ қарорлар қабул қилишга ёрдам беради.

Ўтганларга эҳтиром кўрсатиш ёшларнинг кўнглида тарихга, маънавиятга, урф-одатларга бўлган катта ҳурматни шакллантиради. Ўтганлар — бу оиламиз, мамлакатимиз ва халқимизнинг асоси бўлган

инсонлар. Улар бизга билим, тажриба ва қадриятларни ўргатганлар. Агар биз уларнинг хизматларини ва саъй-ҳаракатларини қадрламасак, ўз тарихимиз ва миллатимизнинг келажагига ҳам хавф туғдирамиз.

Кексаларни қадрлаш

Кексалар - бу ҳаётнинг бойиган, тажриба ва билим билан тўлган инсонлардир. Уларни қадрлаш, уларга эҳтиром кўрсатиш ва ёшларга ўрнак бўлиш уларнинг ишончини қозонишнинг энг муҳим йўлидир. Кексаларнинг тажрибаларидан фойдаланиш, улар билан мунозаралар олиб бориш ёш авлоднинг билим доирасини кенгайтиришга ёрдам беради. Кексаларнинг ҳаёт йўлини, уларнинг хатти-ҳаракатларини ёшларга етказиш, уларнинг ҳаётдан қандай сабоқ олишганини кўрсатиш муҳим аҳамиятга эга.

Кексаларни қадрлаш – бу жамиятнинг асосий қадриятларидан бири бўлиб, уларнинг ҳаёт тажрибаси, билими ва меҳнати ҳурматга лойиқдир. Кексаларнинг қадрланиши жамиятнинг маънавий ривожланиши ва саломатлигига таъсир кўрсатади.

Кексаларни қадрлашнинг баъзи муҳим жиҳатлари:

- ҳурмат ва эъзоз. Кексаларни уларнинг ёши, тажрибаси ва ғаниматлари учун ҳурмат қилиш муҳим. Бу оилада, мактабда ва жамиятда одамлар орасида яхши муносабатларни яратади;
- ғамхўрлик. Кексаларга ғамхўрлик қилиш жамиятнинг бунёдкорлиги ва мустақамлигини кўрсатади. Уларга фақат физик эмас, балки эмоционал ёрдам ҳам керак;
- қадр-қимматни тан олиш. Кексаларнинг меҳнати ва ёшдаги тажрибасини тан олиш, уларнинг эътиборга олинишини ва уларга муносиб иш шароити яратиш муҳим;
- маълумот ва маърифат. Кексалардан ўрганиш ва уларнинг ҳаёт тажрибасини қадрлаш, юксак маърифий даржада бўлишга ёрдам беради.

Жамиятда кексаларни кадрлаш, уларнинг ҳаётдаги ўрни ва ролини тўғри баҳолаш, уларнинг соғлиғи, хурсандчилиги ва тинчликка эришишга ёрдам беради.

Ёшлар учун масъулият

Ёш авлод кексаларнинг кадрини билиш, уларни ҳурмат қилиш ва уларга эъзоз кўрсатиш бўйича масъулдир. Бу фақат оилада эмас, балки жамиятда ҳам муҳим рол ўйнайди. Жамиятда ўзининг тарихини, ўтмишини, кадриятларини ҳурмат қилган ва кадрлаган ёшлар орасида соғлом ва маданий муҳит шаклланади. Кексалар билан гаплашиш, улардан таълим олиш, уларга ёрдам кўрсатиш ёшлар учун олийжаноб, балки улкан масъулиятдир.

Ёшлар учун масъулият - бу нафақат ўзларининг шахсий ҳаётларида, балки жамиятдаги ўрнида ҳам муҳим рол ўйнайдиган тушунча. Ёшлар, айниқса, оила, мактаб ва жамиятдаги таълимга таянган ҳолда, ўзларининг келажакларини куриш ва атрофдаги инсонлар билан муносабатларни шакллантиришда катта масъулиятни ҳис қилишлари керак.

Ёшлар учун масъулиятнинг асосий жиҳатлари:

- таълим ва ўзини ривожлантириш. Ёшлар билим олиш, касб эгаллаш ва шахсий ривожланишда масъулдирлар. Улар ўзларининг келажакдаги ҳаёти ва жамиятдаги ўрни учун тайёрланишлари керак;

- таълимга муносабат. Ёшлар билим олиш, ўзгаришларга очиқ бўлиш ва янги ғоялар билан танишишда масъулиятни ҳис қилишлари керак. Бу нафақат билим, балки илҳом ва ижодий фикрлашни ҳам ўз ичига олади;

- оилавий ва ижтимоий муносабатлар. Ёшлар оилага, дўстларга ва жамиятга нисбатан масъулдирлар. Уларнинг ҳаракатлари, сўзлари ва қарорлари бошқаларга таъсир кўрсатади, шундай экан улар ўз хулқ-атворларини сақлашлари, ўзаро ҳурмат ва меҳр-муҳаббатни тарғиб қилишлари керак;

- ахлоқий қадриятлар. Ёшлар ахлоқий ва ҳуқуқий муносабатларни ўз ичига оладиган қарорлар қабул қилишлари, бошқаларнинг ҳуқуқларини ҳурмат қилишлари, адолат ва честностга амал қилишлари зарур;

- фуқаролик масъулияти. Ёшлар жамиятнинг фаол аъзолари бўлиб, улар ўзларининг овозларини эшитишлари ва жамиятнинг муаммоларини ҳал қилишда иштирок этишлари керак. Бу, албатта, сайловларда иштирок этиш, жамиятнинг ижтимоий лойиҳаларида фаол бўлиш, давлат ва ҳуқуқни ҳимоя қилиш билан боғлиқ;

- экологик масъулият. Ёшлар келажак авлодларга тоза ва соғлом муҳитни қолдиришда ҳам масъулдирлар. Табиатни асраш, энергияни тежаш, ресурсларни самарали фойдаланиш каби масалаларда ҳам ёшлар ўз вазифаларини тушунишлари керак.

Ёшлар учун масъулиятни ошириш:

- таълим ва тарбия. Ёшлар учун маънавий ва ахлоқий қадриятлар, жамиятдаги ўз ўрни, ҳар бир инсоннинг ҳуқуқлари ва масъулиятлари ҳақида аниқ тушунча бериш;

- ташкилотлар ва фаолиятлар. Ёшлар учун жамиятдаги ижтимоий, маданий ва экологик лойиҳаларга жалб қилиш, уларнинг фаоллигини ошириш;

- равшанлик ва мотивация. Ёшларнинг ўз иқтидорини тўғри бағолаши ва уларни юқори мақсадларга интилишга ундаш.

Ёшлар келажакни куришда катта роль ўйнаши мумкин. Улар на танҳо ўзларининг ҳаёти учун, балки бутун жамият ва келажак авлодлар учун ҳам масъулдирлар.

Ўтганлар хотираси ва тарих

Ўтганларнинг хотирасини сақлаш, уларнинг қаҳрамонлигини ёдга олиш — ёш авлоднинг миллий келажакига катта таъсир кўрсатади. Мустақиллигимизнинг кадр-қимматини, шиддатли тарихий жараёнлар ва

уларнинг бизга олиб келган сабоқларини англаган ёшлар, бу юртнинг эртанги кунларига яқиндан боғланишади. Ўтганларнинг хотирасини ёдга олиш ва уларга бўлган эҳтиром жамиятни янада мустаҳкамлаш, миллий бирликни таъминлашга хизмат қилади.

Ўтганлар хотираси ва тарих - бу ҳар бир халқ ва миллатнинг ўз ўтмишини англаб, ўша даврларнинг тажрибаларидан сабоқ олиш учун муҳим масала. Хотира ва тарих орасидаги фарқни тушуниб олиш муҳим. Хотира - бу шахс ёки жамоа томонидан сақланадиган, ички таассуротларга асосланган шохисий ва эмоционал ёдгарликлардир. Масалан, инсон ёки миллат учун муҳим воқеалар, шахслар ёки жараёнлар хотирага айланади. Тарих эса, аниқ, илмий тадқиқотлар орқали қайта тикланадиган ва яратилган жамият ёки миллатнинг ўтмишдаги воқеалари, ҳодисалари, амалга оширилган ислохотлари ва култур даражасини ўрганишдир. Тарихнинг ёзишлари хато бўлиши ёки баъзи воқеалар ўтмишдаги инсонларнинг нуқтаи назаридан ташқаридан қаралса, улар аниқ ёки масалан, манзарани ўзгартириши мумкин.

Шундай қилиб, тарих ва хотира бир-бирини тўлдиради, ва ҳар иккала томон ҳам аҳамиятлидир. Агар тарихни назарий ёки ижтимоий жиҳатдан яққол ва ишончли текширган бўлсак, хотира халқнинг қулими, ҳиссиёти ва ички дунёсидаги катта аҳамиятга эга бўлади.

Хулоса

Ўтганларни хотирлаш ва кексаларни қадрлаш ёш авлоднинг муқаддас бурчидир. Бу нафақат миллий қадриятларимизни сақлаш, балки келажак авлодларни таълим бериш, маънавий ва ахлоқий томондан тарбиялаш учун ҳам муҳим. Ёшлар ва кексалар ўртасидаги ўзаро ҳурмат ва ҳамкорлик жамиятнинг барқарорлигини таъминлаши, мамлакатимизнинг келажаги учун муҳим аҳамият касб этади.

Мустақил Ўзбекистоннинг келажаги ёш авлоднинг миллий кадриятларимизни сақлаш, уларни кадрлаш ва келажакка унга илҳом берувчи мақсадлар билан қарашга боғлиқ.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Кексаларни эъзозлаш йили”даги давлат дастури тўғрисида”ги фармони. -Тошкент, -2015.
2. Юнусова, М. “Маънавият ва ёшлар тарбияси”. -Тошкент: Маънавият, - 2018.
3. Ҳайитметов А. “Ўзбек халқ урф-одатлари ва анъаналари”. - Тошкент: “Шарқ”, 2012.
4. UNESCO. “Respecting the Elderly: Traditional Values and Modern Society”. -Paris, - 2019.
5. Havard, B. “Intergenerational Learning and Social Solidarity”. - Journal of Social Studies, - 2020.